

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr 40. ANULU XV.

Telegraful ese de done ori pe septembra: joia si Dumineca. — Prenumeratia se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretiul prenumeratului pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ur pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pe celelalte parti ale Transilvaniei si per-

tro provinciale din Monarchia pe anu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe $\frac{1}{2}$ anu. 6 fl. v. a.

Inseratelor se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. si dupa, pentru
a doua ora cu $5\frac{1}{2}$ cr. si pentru a
treia repetare cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Sabiu, in 18|30 Maiu 1867.

Cuventu de tronu

Cu care au deschis Maj. Sea Imperatulu senatul imperialu de dincóce de Lait'a, suna:

Onorati Domni din ambele case ale senatului imperialu!

Cu satisfactiune imbucuralore vedu senatul imperialu ieresi adunatu in giurul Meu. Regatele si tierile urmandu chiamarei Mele au tramisu deputati loru si Eu acceptu cu incredere dela conlucrarea loru patriotică garantii noue pentru prosperarea imperiului si a futuroru tierilor, care le-au incredintiatu proverbiu sceptruhi Meu.

Ceea ce amu promisu, candu Amu salutatu pre senatul imperialu prim'a-ora la locul acesta, accea au remasu nestrmutabilu tant'a nesuntielor Mele; statorirea institutiunelor consti tuti un ali pre basea asigurata, acesta este, caea-ce nesmintitu amu avutu in vederea Mea.

Si tocmai tinta aceea nu se poate ajunge, fara de a castiga o consonantia intre dreptolu celu vechiu alu constiutuie regatului Meu Ungaria si intre legile fundamentale, care s'au datu prin diplom'a Mea din 20 Oct. 1860 si prin patent'a Mea din 26 Fauru 1861— o consonantia, carea recunoscă sinceru din partea regatului acestui singura era in stare, sa efectueze pentru celelalte regale si tieri atatu alipirea lui deplina catre imperiul Meu, catu si folosirea neconturbata de drepturile si libertatile loru date prin acelea legi fundamentale, si ca acestea sa se pota desvoltá amesuratul tempului.

Fatalitatile cele grele, cari au lovitu imperiulu au fostu o admonisfune seriosa mai multu, pentru de a fi dreptu fatia cu necessitatea acesta.

Nesuntiele Mele nu au fostu zadarnice. S'a facut o inviore multiamitorie pentru tierile coronei Mele ungarie, care asigura nedespartibilitatea monarchiei intregi, pacea dinlauntru a imperiului si posisfunea lui de putere in cele din afara.

Eume lasu in sperantia aceea ca senatul imperialu nu va denegá votulu seu pentru inviore a acesta ca o considerare nepreocupata a tutororu relatiunelor respective va delaturá dela mijlocu ingrigirele, cari intru adeveru aru trebu sa-mi aduca superare, deca nu asiu ave convicfune tare, ca voint'a cea onesta din tote partile va face, ca strasformarea cea noua a lucrurilor sa sia fructifera.

Trecutulu, presintele si venitoriul ne admoneaza, ca sa neapucamu cu deadinsulu pentru implinirea lucrului inceputu. Senatul imperialu, credu in aderint'a lui patriotică, fatia cu jurstările tempului cele intelitore va refusá a se detrage dela problem'a, de a ordiná curendu relationele statului nostru pre basea poruncita si ca in locul acesta sa nesuésca dupa o tinta, pre carea urmandu-o nu amu ajunge la nici unu resultat, fara numai la esperimente noue.

Senatul imperialu — acesta o asteptu dela dreptatea lui — va pretiní emolumentele, cari au devenit u deja simtitorie pre calea, care o amu inceputu Eu pentru positiunea Austriei in legatura statelor europene.

Senatul imperialu, si pentru acela Mi garantiza inteligint'a lui cea probata, va cunosc in fine, ca starea cea noua a lucrurilor, care aduce pentru drepturile si libertatile constitutiunale ale tierilor Mele de sub corona ungarie garantii noue neresturnabile

trebue se aduca cu sine asemenea a securantie si pentru celelalte regale si tieri.

Realisarea acestei intenfuni insa este conditioanata esentialmente prin intarirea legilor fundamentali din 20 Octobre 1860 si 26 Fauru 1861 in tierile acele, a caror representanti earasi s'au adunatu acum. Pentru acoea a tramaterea legilor loru la senatul imperialu fara retinere au fostu o alta demandare a necessitatii.

Insă precum amu fostu departe de a cugeta, ca sa vreau sa angustezu drepturile care le competu securitate celor regale si tieri, asemenea Mi este si intenfuna, de a le da acestora pre calea unirei in senatul imperialu tota estensiu a autoromiei, carea corespunde dorintelor loru si li se pota concede fara pericolarea monarhiei intregi.

Pentru aceea luandu in considerare unirea facuta cu representanti'a Ungariei, incatul atinge afacerile comune, inainte de tote se voru astern spre primire schimbările devenite necesare si in patenta Mea din 26 Fauru 1861 precum si o lege de spre responsabilitatea ministeriului si o modificare a § 13, (din patenta din Fauru) corespondente cerintelor constitutiunale. Dupa acestea voru urmá alte proiecte de lege, eu deosebire cele promise in resolutuie Mea din 4 Fauru, ce o amu descoperitu dietei.

Afacerile finantiali voru cere in modu eminentu atentiu si conlucrarea Vostra constituvala.

Despre m esurele estraordinari luate in periodulu ultimu alu sessiunei, care prin erumperea unui resbelu stricatosu au devenit u necessitate neevitabila, vi se voru astern propunerile cuprinsu mai mare.

Pentru lipsele anului currentu s'au facut u deja in grigirea multiamitorie, asiā incatul senatul imperialu, neturburatu de cerintele si perplessatatile momentului, se pota consacra deslegarei problemelor finantiali celor mari si permanente, cari se ivescu in urm'a intelegerilor, ce au a se face cu tierile coronei Mele ungarie. Intr'aceea problema principala va fi in grigirea, ca nicio parte sa nu aiba a se plange de o insarcinare neproporziunata.

Onorati Domni din ambele case ale senatului imperialu!

Astadi, candu incepem, a inlemeia unu opus de pace si de contielegere, sa aruncam velulu uitare preste unu trecutu prospectu, care au influitu imperiului rane adanci. Sa folosim invetiaturele, ce ni le-au lasat, dara cu curagiu ne'nfrantu sa castgamu taria si vointia, de a reda imperiului pac si prosperare inlauntru vazza si putere inafara.

Despre acesta Mi garantiza credint'a poporilor Mele, carea s'au pastrat si in dile de neazurile cele mai mari. Nu cugetul secret de resbunare sa fia acela, care sa conduca pasii nostri, de o satisfactiune mai nobila sa avemu parte, deca din ce in ce ne va succede totu mai multu, ca prin ceea-ce ajutam si prin ceea-ce facem sa schimbam nefavorul si inimicitia in stima si aplecare. Atunci se voru aduná poporele Austriei, fia de ori-ce semantia si vorbesca ori-ce limba, in jurul standardului imperescu si cu anima voiosa se voru increde in cuventul strabunului Meu, ca Austria va susta si va inflori pana in tempulu celu mai din urma sub scutulu Atotopotintelui.

Evenimente politice.

Sabitu 17 Maiu.

Asupra cuventului de tronu cu care s'a deschis sen. imp. se exprima mai tote diuariile austriace in unu modu multiamitoriu, cele mai multe lauda in trensulu: simplitatea, sinceritatea, voint'a de impacare si moralitatea. Intru asemenea si diuaristic'a straina este plina de prognosticarea cea mai buna ce o vedu in cuventul de tronu.

Senatul imperialu asiada este in activitate scirile ce le avemu ne spunu, ca suntu dejá alesi, deputati in comitetu pentru compunerea adresei. Vre-o catreva interpelatuni s'a si ivitu pana acum, cu cari a fostu intempinatu ministeriul. Asia ministrul de finantie fu intrebatu care e conto-currentu, ce-lu duce dela intielegerea din 10 Marte a. c. cu regimulu ungurescu. Ministrul s'a si declarat a da deslusire in privint'a acesta. Totu ministrul de finantie a luatu asupra-si a respnde la interpellatiunea ce i s'a facutu regimului pentru fortificarea Vienei. Mai adaugem aci amendamentul unui dep. (Mühlfeld) pentru reformarea unui § din procedura penala, ca sa pota fi trase si personele militarie ca marturii inaintea judecatorielor civile.

Din Pest'a suntu sciri cu totulu noue, cari intaresc ca incoronarea va fi in 6 Iuniu nou.

Diet'a Croatiei e disolvata. Acum sa vedem alegese-voru deputati deadreptulu din comitate. Din cele ce astam priu diuarie se constatază esistint'a unei instructiuni (ca proiectu) pentru deputati ce era sa participe la diet'a de incoronate in Pest'a. Diet'a croata ave de cugeta a tramite deputati. Conditionile acelei instructiuni in esentia suntu urmatorele:

„Deputatunile voru conveni in Pest'a, pre baza paritatei depline. Deputatuna croata se va pronunciá apriatu in privint'a scopul caletoriei sele. Comunitatea intemeiata in sanctiunea pragmatica si asta spressiunea in corona si in incoronatiunea comună. Impartasirea regatului triunitu la soleinitatea incoronarei, se intempla numai cu rezerva consecintelor in privint'a regularei venitorie a relatunelor de dreptu publicu. Regatul triunitu remane si dupa incoronare in puseluna sea actuala publico-juridica, si legatur'a reciproca n'are a se estinde asupra afacerilor de autonomia ale Croatiei. Aceste afaceri precise in art. 42 (din 1861) cuprindu minimulu pentru desvoltarea nationala, independenta si intregitatea necesaria. Fiume, portul si districtul, trebuie sa remana neatisnu. Legile ungurescu din 1848, neci dupa incoronare nu voru ave validitate asupra Croatiei.

Dietei din Agramu se i se infatisizeze unu guvern responsabilu, granitile militarie sa se desfintieze, eara Dalmatia sa se aneseze. Guvernul responsabil se asterna proiecte de legi in asta privintia la diet'a cea mai deaproape in Agramu. In fine, deputatuna sa denegi consensulu seu la inviorea facuta cu Ungaria in privint'a afacerilor comună imperiali, si se declare ca regatul triunitu e regat independinte alu coronei ung. e egal in drepturi cu Ungaria, tine cu constantia la cele dise in adres'a din 18 Maiu 1867 si cere ca sa i se dea o diploma inaugurala separata in limb'a croato-serba.“

In politic'a din afara Parisulu si caletoria Suveranilor Europei la Parisu, paru a si la ordinea dilei. Despre Regele Prussiei se suna de odata, ca nu va merge, celu putinu acum nu, la Parisu. Unii dicu ca insusi Imperatului Napoleonu nu-i place intimitatea cea pre mare ce o vede intre Imperatulu Russiei si alu Prussiei, altu dicu, ca Anglia nu poate vedé cu ochi linisiti adunendu-se Imperatulu Franciei si alu Russiei si Regele Prussiei de odata la Parisu; in fine o a treia versiune dice,

ca Imperatulu Napoleonu aru dorí că Regele Prussiei pre atunci sa fia in Parisu pre candu va fi si Imperatulu Austriei. Aceste sciri au datu inse numai decătu ansa la combinatuni de complicari noue intre diplomatiile Europei. Asiá se vorbesce ca intre Franci si Prussi se ivesce o intrebare noua. Garnison'a prussiana are sa se mute din Luxemburgu la Rastatt (o fortaretia prussiana adeca nemtieasca in partile Renului). Franci' acésta nu o privesc cu ochi buni si de aici si schimbarea planului de caleatoria. In Berlinu a făcutu impregiu rareea acésta dupa cum spune Köln. Ztg. o impresiune de totu neplacuta, pentru Regele vrea sa treaca inaintea lumii ca acel'a, carele insusi a indu plecatu pre Imperatulu Russiei sa mérge la Parisu.

Revista diuaristica.

Debatte sub rubric'a sea „Parlamentariu“ dice: Ambele case ale senatului imperialu au tinutu siedintia, ca sa ispravescă mai multe lucruri interne, sa denumescă ordinatori, sa alege comite s. c. l. Iosa siedint'a acésta se inaltă atât in cas'a magnatiloru, cătă si in cas'a deputatilor la o insemnitate mai mare prin aceea, ca in eea dintăiu face cardinalulu Rauscher, si in eea din urma bar. de Pratobevera propunerea, ca sa se respunda la cuventul de tronu prin o adresa.

Cas'a magnatiloru au si inceputu indata alegile pentru comisiunea de adresa. Cardinalulu a pus in motivarea propunerei sele ponderositate pre acea impregiurare, ca incătu se pote sa fia reprezentate in comisiunea totu tierile coronei si trebuie sa si recunoscem, ca comisiunea possede calitatea acésta in faptă, incătu acésta se pote exceptui in o corporatiunea, carea tocmai nu se zidesce pre principiul representantiei in sensulu celu adeveratu alu cuventului. Si directiunile politice, cari s'au făcutu pâna acum'a notavere in cas'a magnatiloru, suntu bine reprezentate in comisiunea ei de adresa. Thun, Lichtenfels, Schmerling, Hasner—acestea suntu nume, cari asiá dicendo, au sensu politiciu, si totusi aru si unu lucru precipitatatu, deca indata dela numele membriloru, cari suntu alesi in comisiunea de addressa, amu vrea sa conchidem, ca ce felu va fi cuprinsulu si colorea adresei, careva va esi din sinulu comisiunei acesteia. De candu amu avutu mai in urme ocasiune, de a studia fisionomi'a politica a casei magnatiloru, s'au intemplatu lucruri in tiéra, cari au trebuitu sa aiba asupra convictiunilor celor mai bune si mai inradacinate aceea influentia neresistibila, care e o insusire a puterii lucrurilor septice. Pentru aceea barbatii, cari suntu chiamti, a propune casei mag-

natiloru unu projectu de adresa, suntu indreptatiti, a pretinde, ca sa nu fia judecati dupa unu siablu; care se tine de o perioada, preste carea amu trecutu dejă.

Ce se tine de siedint'a casei alegeriloru, aceea au primitu inca prin intercalare lui Mühlfeld in lucruri privitore la intarirea Vienei unu resu deosebitu. Alegerile Mühlfeld face intrebări de totu resolutu in privint'a acésta, si deca i se va respunde la toate trei intrebările cu aceiasi sinceritate, cu carea le face elu, atuncea pote ca s'aru deslusit camu de ajunsu caus'a acésta. Bar. de Becke dechiara, ca va respunde la intercalareea acésta — carea e sessiunea cea dintăiu — in conciliere cu ministru de resbelu. In cercurile deputatiloru s'au făcutu intrebarea, ca pentru ce nu ia asupra-si ministrul de resbelu John, ca in conciliere cu ministru de finantă sa sespunda la intercalareea acésta, si sa dice, ca acésta nu ar fi totu atât, pentru in casulu d'antăiu s'aru chisică mai multu punctul finantialu din intercalare, precandu in casulu alu doilea aru si pasit in frunte partea objectului privitore la milita.

„Pesti Napló“ se incercă a face o analiza scurtă despre vorbirile, cu cari au deschisu ambii presedinti ai senatului imperialu siedint'a din anul acest'a, si ajunge in urma la unu rezultat favorabil. Foi'a acésta atinge cuprinsulu vorbirilor numai fugitivu, laudandu tonulu loru celu liberalu, pune inca cu deosebire ponderositate pre cuvintele acelea ale presedintelui casei de jossu, prin care esprima nesuntiu'a „de a restitu si interi pacă dinleuntru.“ Cu ocaziunea acésta face „Napló“ pre celitorii sei atenti la positivitatea cea eminenta, carea o occupa Dr. Giskra, si ca deputatul intre collegii sei deputati, dupa care in casulu acest'a cuvintele lui nu se potu privi nisi decum ca o emanation a presedintelui denumit. Dr. Giskra, observa „Napló“, ocupandu locul de presedinte, au potutu dice cu deplina conștiința: „magna post me idem potentium ordo!“

„Czas“ se apara incontr'a unei imputări, ce i o face diuarulu „Dziennik poznański“, ca elu totu deun'a merge linia mijlocia de auru si nu sa inculmete a-si dă o opinione otarata. Elu dice, ca totudeun'a au fostu pentru o organizare federala a Austriei, o ideia, care de altmintera nu este noua, de orece ea au fostu esprimata dejă in constitutiunea cremsiana. De federalu se tine voint'a cea buna a tuturor poporelor, acesta vointia inca nu o au aratatu. Cu toate acestea „Czas“ dechiara, ca elu va remané credinciosu opiniunilor si convictiunilor sele.

Din Pest'a.

In siedint'a dietala din 25 Maiu n. dupa cetera protocolului si dupa unele afaceri de verificări, presedintele imparatul prin sorti la cele noue sectiuni pre unii din deputatii verificati. Dupa acest'a Antoniu Cengeri declara ca referentul comitetului centralu, ca elu nu are sa faca decătu unele observatiuni stilistice la propunerea ministeriala, privitore la proiectul de lege asupr'a a-facerilor comune, pre cari le va si aduce inainte ca referentul la desbaterea speciala.

Antoniu Zichy referentul comitetului centralu pentru alte cinci propuneri ministeriale va sa ceteasca raportul seu. Cas'a insa incungiu're cetera si se esprima dorint'a de a vedea la ordinea dileyi desbaterea despre raportele comitetului centralu in siedint'a de pojane.

Dupa unele explicări asupr'a dreptului ce le compete referentilor de a-si motivă raporturile

Ministrul presedinte contele Andrássy propune delegarea unei deputatii regnicolare pentru elaborarea diplomei inaugurate spre a se substerne M. Sele spre primire. Se primește cu aplausu. Cu ocaziunea acésta accentuează

Zedényi, ca diet'a croata, pre lângă tota obvenirea fratișca din partea dietei Ungariei ramane immarmurita in tînt'a ei, atât in ceea ce privesc cestiunea teritoriala cătă si internaționala; ca deputatii siuniani, pentru a aparatu in diet'a croata au fostu insultati; stării acestei nesigure trebuie sa i se pună capetu; de aceea elu indreptă cetera presedintele ministerului urmatorele intrebări: 1. Are de cugetu regimul de a invită dejă de acum cetatea Fiume care se cuvine spre intregirea dietei, pentru ca sa participe la statorarea diplomei inaugurate? 2. Are de cugetu regimul sa conchiazme si cercurile electorale croato-slavone in intlesul art. d. l. V din 1848 spre a luă parte la actul diplomei inaugurate?

La acestea respunde ministrul presedinte ca partea cardinala a diplomei inaugurate e servarea drepturilor coronei ungurescii in respectu internaționalu si teritorialu. Partea acésta a cestiunei trebuie sa o decida cas'a cu ocaziunea desbaterei asupr'a diplomei. In privint'a convocării celorulalte parti a Croatiei si Slavonie dechira regimul, ca elu nu poate sa urmeze politica esprimita de dlu deputat, ci elu va stari in tînt'a sea de pâna acum, pentru a acésta corespunde si parerilor de pâna acum a casei.

Somisch propune nrulu membriloru deputatului regnicolare, cari sa elaboreze diplom'a inaugurala lipsandu-i la 24 la cari sa alega dupa o pro-

FOISIÓRA.

Expoziția universală dela Parisu din 1867.

(In estrasu din „Aten. Rom.“)

(Urmare.)

III. Esperint'a celoru trei Expozițiuni universale, dela 1851, 1855 si 1862 a făcutu că in aceea ce privesc organizația loru sa se adopteze nisice principie care negrescă se modifica cu tempul si cu intinderea si importantă ce dobândescu pre fia-care anu aceste mari solemnităti ale travaliului,

Pâna la Expoziția dela 1862 principiul urmatu a fostu că expozițiunile sa fia universale, adeca sa se primescă in trensele totu ce produce industri'a omului. Dela 1862 incocé barbatii competenti au inceputu sa se intrebe deca cu desvoltarea considerabila ce ieu pre fia-care anu industria si agricultur'a va mai fi in putintia că sa se pote concentră intr'unu singuru palatu totu producțele globului, si deca n'aru si mai preferabili că in loculu expozițiunilor universale sa se înființeze Expozițiuni internaționale partiale; cu alte cuvinte că in locu sa se aduca la Expoziție totu feliulu de producție n'aru si mai bine sa se hotărășca că in fia-care anu sa se facă o Expoziție de producțe speciale; astfelu de exemplu in anul acest'a sa se facă expoziție internațională de machini de abur si altele.

Fia-care intielege ca specialisindu astfelu Expozițiunile, ele voru perde din interesulu loru si totu deodata se va specializa si publiculu, cu alte vorbe se va reduce. In adeveru presupunindu ca

se face o Espositiune de obiecte de metalurgia; cine are sa vie a o visită decătu numai acel'a cari se interesă de dreptul de acela industria. S'aru găsi ore afara din acest'a multi amatori care sa plece, de pilda din Bucuresci că sa vadă, o Espositiune de metalurgia la Londra seu la Parisu? Nu. Amatorii, publicul tine a vedea unu spectacol maretiu prin multimea si varietatea obiectelor; ii place sa trăea dela o industria la altă; doresc sa-si facă o idea generală despre totalitatea productelor. Cine a vizitat la Parisu Espositiunea de belearte care se face in toti anii, a putut observă cătă de mulți vizitatori vinu; si trebuie a observă ca acela espositiune este internațională, si cu toate acestea mai nici unu artistu străin nu tramite tablouri.

Aru perde dura Espositiunile Universale din interesulu loru candu aru deveni speciale. Este bine prin urmare că sa se facă Espositiuni Universale din tempu in tempu. Incătu pentru acele speciale ele se potu face pentru producțe care in adeveru au unu interesu deosebitu. Astfelu in Franția s'au făcutu in 1859 o espositiune internațională pentru mașinile de secerat si de cosit.

Odata principiul Espositiunilor Universale admis ușeră sa ne intreținem: Ce sistem de clasificare trebuie adoptat pentru asiedierea productelor? Găci fia-care intielege ca acea suma de obiecte trebuie împărțită, clasificată astfelu că sa se pote studia si că sa reprezenteze ochiloru si mintiei unu tablou rationabilu.

Două păreri au fostu in aceasta privință: cea dintăiu că sa se asiedie producțele in palatul Espositiuniei dupa naționalități; adeca fia-care tiéra sa-si aiba, că sa dice asiá, espositiunea sea națională in mijlocul espositiunii universale; cea de a doua eră că sa se asiedie producțele dupa grupe

similarie, adeca obiectele de aceeași natură din toate părțile lumii sa fie asiediate într-o singura galerie: astfelu in Espositiune s'aru vedea galeria instrumentelor de muzica; galeria armelor; galeria costumelor s. c. l. Din aceste două sisteme de clasificare obiectelor, neapăratu ca celu dinăiu este preferabile, căci celu puțin are avantajul de a prezenta la unu locu tabloulu completu alu producțunei unei si aceleiasi națiuni. Pre candu dupa alu doilea sistem se amesteca obiectele din lumea întreagă, si productorii din tierile aceleia care nu suntu inca inaintate suntu nedreptăti, pentru a productele loru se pierdu printre ale acelorui națiuni care suntu reprezentate prin producători multi. Ce aru fi de exemplu productele noastre de bijuteria candu s'aru amestecă cu ale Franciei? Nicu nu s'aru mai deosebi; pre candu puse la unu locu cu celelalte produse ale tările noastre ele completează tabloulu producțunei noastre naționale, si da fia-cărui o ideea despre starea producției in România.

Pentru aceste deosebite considerații clasificarea productelor dupa naționalități este preferabila. Nu este de tagaduitu inca ca si clasificarea obiectelor espuse dupa natura loru, seu dupa grupe similarie, cum se dice, are folosile sele. In adeveru candu se află unele lângă altele, producțele de aceeași natură din lumea întreagă le pote observatorulu cumpără, studia avantagele ce au unele asupr'a altor'a. Asiá de exemplu candu se află asiedate in aceeași galeria plugurile din toate tierile, mecanicul si agricultorul compară plugurile franceze cu acele angleze, apoi cu acele germane, cu acele italiene, si astfelu face unu studiu comparativ, care este celu mai profitabil.

Astfelu dura ambe sistemele de clasificare i-si au avantajele loru incontestabile. Plecându dela acestu punctu multi si-au disu: nu aru si ore

portiune din ambe casele. Alegerea sa se faca in siedinti'a cea mai de aproape.

Caletori'a Esc. Sele Comissariului reg. prin tiéra.

Cetitoriloru nostri le este dejá cunoscuta intențiunea Esc. Sele Comissariului reg. de a cunoșce diferitele lipse ale tierei. Ea, caletori'a fu anunțata și din parte-ne și telegramul ce-lu reproducă serâmu în nrul trecutu eră unu indice pentru o parte din caletori'a dejá intreprinsa. Alaltaeri s'eră fu norocosu și Sabiu de a primi în sinulu seu pre inaltul óspe. Miscarea mai via pre strade și scoterea unor flamuri prevestiá acesta sosire, carea se intemplă intre 6 și 7 ore s'eră in petrecere mai multor carutie esite spre intempinare din cetate și a mai multor calareti din satele sasesci, cele mai aprope de Sabiu. Descalecarea se făcă in casele Drului Telmann, strad'a Cisnadiei, in tre strigări de hoch! — Sér'a la 9 ore porni dela municipalitate in două părți, cu ambe capelele muzicii militare dela garnison'a de aici, unu conductu de facile; o parte preste piati'a cea mare și alt'a preste strad'a macelariloru și poplăcei mari și concursera ambele in strad'a Cisnadiei dinaintea caseloru Drului Telmann, unde se află incortelatu Esc. Sea. Aci intonă Reuniunea cantaretiloru sasi din Sabiu mai multe piese, intre cari distingemu pre cea numita și cunoscuta pentru frumseti'a compoziției ei: „Das ist der Tag des Herrn“ (Acesta e diu'a Domnului). Dupa cantări roșii adv. Dr. Lindner o cuventare in care exprima bucuria națiunei sasesci, care a putut primi in sinulu ei pre Locuitorioru regimului responsabilu ung. alu Maj. Sele preînaltului Rege și increderea ce o are națiunea sasescă in persón'a Escoletentie Sele. La acestea a respunsu Escoletentia Sea, ca primesc cu bucuria expresiunea de loialitate și incredere către regimului Majest. Sele ung. responsabilu, provoca la incredere reciproca și dice ca naționalităile prin legatur'a Tranniei cu Ungaria nu voru suferi, ci voru ave o imbunatâtire in privint'a adveratei libertăți constitutunale și in privint'a referintelor materiali. Termină cu una hoch! pentru națiunea sasescă.

Dupu acesta ambele muzici militare a executat mai multe piese.

Eri inainte de amédi se facura primirile autoritătilor, corporațiunilor și deputațiunelor. In tre acestea fu primiti și Consistoriul archidiecesanu gr. or. și corpul professoral din Institutul pedagogico-teologicu sub conducerea Ven. Parinte Protosincelu Nicolae Popa, carele indreptă in limb'a

cu putintia sa se combine aceste amendouă sisteme spre a produce unu sistem de clasificare care sa intrunescă avantagiale amenduror'a?

Principlele Napoleonu, care este unul din barbatii cei mai competenți in asemenea cestiuni a aratatu pentru prim'a ora in raportul seu asupra Espositiunei dela 1855 cum s'aru putea combină aceste două sisteme de clasificare; și sistemul propus de densulu s'a adoptat pentru clasificarea obiectelor la Espositiunea dela 1867. Eata acum in ce consista acestu sistem: Sa presupunem ca ne aflăm in centrul unui palat de espozitie a cărui forma este rotunda, din centrul pâna la circumferinta palatului este tataiat de mai multe drumuri care suntu că nisice radie. Afara de aceste drumuri longitudinale mai suntu câte-va drumuri circulare, de giuru impregiurul palatului. Astfelui cine-va pote umbla in Espositiune pre drumuri longitudinale și pre drumuri circulare. Sa admitemu ca spatiul cuprinsu intre fia-care două drumuri longitudinale este lasatu pre sém'a unei națiuni că sa-si asiedie producțele sele dela centru pâna la circumferinta cu condiție insa, că in spatiu spatiu ce se află intre drumurile circulare sa asiedie de pilda vestimentele; intr'alu doilea spatiu masinele; intr'alu treilea alimentele și asiā mai incolo. Ce se intempla acum candu palatul s'a umplutu cu obiecte: mergendu cine-va pre drumul longitudinal, dela centru pâna la circumferinta, vede tota producțele unei și aceliasi națiuni; apucandu pre unu drumu circularu vede acelesi producțe ale tuturor națiunilor aflatore la Espositiune. Astfelu dupa acestu prea ingeniosu sistem de clasificare, pote cine-va sa examineze producțele unei națiuni in totalu, seu unu productu in comparatiune cu acelasi productu din tota tierile. Acesta combinație este cea mai ingenioasa, și negresită ca va fi adoptata in tota Espositiune viitoare. (Va urmă)

germană către Esc. Sea Comissariulu regiu urmatorele:

Escoletentia Vôstra!

Marite conte și Comissariu regiu!

Ne luăm libertatea, in numele Consistoriului și alu corpului professoral din Seminarul Archidiocesei române gr. or. din Transilvani'a, a ne prezentă inaintea Esc. Vôstre, a bineventă norocos'a sosire la Sabiu a Inaltu acelei'a și cu adenea supunere a ne aretă cea mai sincera venerație și stima, către préprietuit'a persóna a Escoletentie Vôstre.

Escoletentia Vôstra! Problem'a, spre a cărei deslegare prin increderea preînalta a Majestatei Sele c. r. apostolice, pregratiosului nostru Principe alu tieri (Landesfürsten) sunteti chiamatu Escoletentia Vôstra, noi o recunoscem acést'a, e prémomentuoasa și prea grea. Tocmai pentru aceea dorim noi din fundul animelor nóstre că Ddieu celu Alotupernicu sa Ve daruésca sanetate și perseverantia, că sa Ve succéda Esc. Vôstre, sa puteti deslegă problemele aceste grele, cătu mai curendu și ferice, spre multiamarea omnilaterală a populatiunei tieri, pre te-miulu egalei indreptătiri naționale și confesiunale.

Ddieu sa tina pre Majestatea Sea!

Ddieu sa Ve tina pre Escoletentia Vôstra la multi multi ani.

La care Escoletentia Sea a respunsu cam asiā:

Candu au fostu denumită de Majest. Sea Regale la propunerea ministerului ungurescu responsabilu de Comissariu reg. pentru Ardélu a venit plin de incredere de a primi missiunea acést'a, cu acea rezoluție, că sa satisfacă că suditu credinciosu alu M. S. datorintei impuse. Numai acelu regim va putea satisface și solvi problem'a grea siesi impusa, carele are incredere și de susu a M. S. și de Josu a poporului. Pentru numai asia se poate ajunge la consolidarea referintelor. Densulu e omu deschis, fără de cugete rezervate și pentru aceea voiesce a să descoperă lucrurile precum suntu și pentru aceea se descopere fără de rezerva, ca uniunea cu Ungaria e faptă, carea nu se mai poate trage la indoieala, pentru că acést'a e voint'a nestramutata a Majestătiei Sele de oarece numai pe calea acést'a se poate efectua consolidarea referintelor imprumutate de statu și ele poporelor. Dara sa nu staruiescă nimenea in ratacirea, că cum uniunea s'aru fi făcutu cu vatamarea intereselor naționale, din contra acést'a s'a făcutu nu numai cu respectarea, ci cu privire la promovarea acelor și anume cu imbunatâtirea sortiei preotilor și scolilor și cu inaintarea culturei. Pentru ce bine ne-au adusu cei 17 ani trecuti afară de imultirea detorilor de statu și ingreunarea poporului.

Repeteza ca numai incredere reciproca duce la consolidare. Au venit nutrindu in anim'a sea cea mai deplina incredere, insa cu durere trebuie să marturisescă că nu l'au intempinat din tota partile și anumitul și din „partea unor'a dintre DVôstra“ eu aceea incredere. Amintesce că intielege gialus'a națiunilor, dupa cum s'a exprimat de către Gub. candu a începutu activitatea sea; insa numai pâna candu acést'a e in marginile legale. Dar deasăru face agitație in contră intențiunilor regimului, atât pre cale privată seu prin disuastică, nu numai s'aru paralizat intențiunea aceluia și nisunti'a Sea binevoitorie spre a ajunge foloselor intențiunate, ci din contra cu puterea insarcinării și a puterii date de Maj. Sea c. r. Apost. s'aru vedé silitu a pasi asupra unor'a ca acestei cu tota asprimea legilor și atunci, deasătare națiune nu sia-ru vedeas realizate dorintele sele, ci din contra dór inapoiate numai siesi sa-si ascrie. Va avea inca pacientia, insa astăpta că răbdarea acést'a sa nu se ieă indesertu.

Responsul acesta alu Escoletentie Sele datu Consistoriului și corpului profess. a făcutu o impressiune cu totulu neasleptata.

Spatiul nu ne ierta a memoră și alte primiri ci in trăcatu adaugem si pre cea a românilor din scaunul Sabiu.

La 2 ore fu prandiu dupa care avu Esc. Sea bunatatea de a vizită Seminarul nostru archidiocesanu și resedinti'a metropolitana.

B r a s i o v u 15/27 Maiu 1867.

Astazi pre la 12 ore și jumetate sosi aici Escoletentia Sea Comissariulu regescu Contele Emanuel de Péchi. Intempinarea din partea ungurilor și sasiloru din locu și districtu a fostu destul de imbuscurătoare. Români inca într'unu

meru iupunatoriu, constatatoriu din corpulu profesorilor, corpulu profesorului corpulu neguiațoarelor, tiechiurile române și multi din poporul suburban se presentara inaintea Escoletentie Sele dlui Comissariu. Conducătoriul românilor Parintele Prof. Ioann Petricu roșii in limb'a germană urmatorele cuvinte de intempinare:

Escoletentia Vôstra Prea marite Domnule conte și Comissariu regescu!

Populația română de aici, statore din 10 mii susfete i-si ea voia, cu totu respectul a ve bineventă sosirea Escoletentie Vôstre. Dumnedieu a totu putintele sa ve binecuvinte, tôte intreprinderile Escoletentie Vôstre, care tintesc la binele comunu, la impacarea și indreptătirea a tuturor națiunilor scumpei nóstre patrii. Poporul român de aici constatoriu din 10 mii de susfete basatu pre cuvintele Escoletentie Vôstre, cele inseminate și pondere, care a-ti bine voită a le roșii in 8 Maiu a. c. la intrarea oficioasa in gubernarea Patriei nóstre, ca adeca, Escoletentia Vôstra primiti bucurosu tôte deslustrile dela ori-ce omu fără distincție de rang, de religiune și naționalitate spre a ve convinge pre deplinu ca unde și cum se poate ajuta, acolo unde este lipsa de ajutare, Poporul basatu pre aceste cuvinte, are tota convingerea ca prin inalt'a-ve intelepcione, se va realiza inaltul principiu lealul alu Majestătiei Sale Imper. spre multiamarea naționalitătilor, in privint'a egalității, și indreptătirei lor și a confesiunilor, astfelii și cele din orasul nostru Brasovu, și asiā credem ca va ve fi implini inalt'a-Ve missiune și ca locuitorii Cetăței Brasovu asiā și cu indreptătirea nóstra.

„Sa traiescă“! au urmatu de 3 ori.

La care Esc. Sea a respunsu cam acestoa: Sa fia fia-care incredintu in intentionile cele bune ale Regimului și in scopulu celu parintescu alu Majestătiei Sele, carele prin uniune nu vrea sa niveleze drepturile patriei, ci a aduce tiéra la o stare dorita. Rugă pre român, că dimpreună cu preotii mea lor, sa fie intru ajutorul Regimului la implementarea patrioticelor sele intențiuni.

Dupa aceste D. Directoru alu Gremiului neguiațoare Ioann G. Ioanu i inmană unu memorandum supradictoriu de suferintele și dorintele românilor din Brasovu (pre carele i-lu vomu comunică pre deplinu) in carele se intonează cu totu deadinsul autonomia Transilvaniei fără de care români nu-si potu inchipi *) vre-unu viitoru, apoi pentru insuția unor legi conduceatorie la fericirea patriei, dar mai multu pentru scaparea acestea de perire, cera diet'a Transilvaniei pre basea legii alegatore din an. 1863/4.

Stradale infrumuseitate serbatoresce la tôte casele flamure dupa colorea locuitorilor. Stările românilor pretutindenea, cu inscripție, autonome Transilvaniei, diet'a pre basea legilor din a. 1863/4 Prandiu mare pre demne pregatiri mari de iluminat. Români voru avea la unele case ale lor transparente cu cele ce se dispunu pre stări. Cele ce voru mai urmă vomu insintia.

Principatele române unite.

Eri, Mercuri, 10 Maiu 1867, s'a serbatu aniversarea diley in care M. Sea Domnitorulu Carol I s'a suiu pre tronulu Romaniei.

La o ora dupa amédi M. Sea Domnitorulu, incungjurat de cas'a sea civilă și militară, a intrat in sal'a tronului, unde erau intruniti consiliul municipal alu capitalei, precum și delegații insărcinăti de către districte că sa aduca omagiele lorui Mariei Sele.

D. Cogalniceanu, din partea delegaților districtelor a rostitu urmatoriul discursu:

„Prea inaltate domne!

Representantii judetelor se simtu fericiti ca potu in acesta di mare in istoria Romaniei a felicită pre I. V. și totu odata a ve asură de devotamentul sinceru și unanim ce ve pôrtă o națiune care a depusu in mânila I. V. insusi destinatele sele.

„Diu'a de 10 Maiu, in care I. V. v'ati suiu pre tronulu lui Stefanu celu Mare și alu lui Michaelu Vitezulu, este o di scumpa animei românilor, este diu'a in care s'a realizatu dorint'a seculară și mantuitorie a Romaniei, diu'a care a asigurat pacea dintre noi.

„Fia dara binecuvantata acesta di; faca dara.

*) Nu scim care e cuprinsul memorandului. Dara esageratiile aceste dă unu testimoniu prea seriosu de politica.

a Totu Putinetele că la serbarea acestei dile sa luat parte că Domnul nostru, multi și fericiți ani.

„Faca-se că și I. V. și tîr'a I. V. să se bucură de rodul frumoselor și dulcilor cuvinte ce ne-ati adresatu chiar din diu'a cîndu pentru prima óra a-ti pusu piciorulu pre pamentulu României, nou'a Vóstra patrie, că parintescile vóstre cugetări și simtieminte sa devina programulu și lini'a de purtare a tuturor Românilor, că anim'a Vóstra care bate pentru totu ce este mare, frumosu și bunu sa gasesc singur'a resplătire ce ea pote răvnii: emulatiunea tuturor pentru bine, și recunoscerea din partea națiunei ca acestu bine ii provine dela Inaltimă Vóstra.

„Că delegati ai județelor avem o deosebită datorie de a multiam cu caldura I. V., mai cu séma în numele claselor suferind, pentru generosulu ajutoriu ce I. V. le-ati datu in tòte ocasiunile și mai alesu in durerósele impregiurări ale lipsei de astadi.“

Apoi d. primariu alu capitalei, din partea consiliului muicipal, a pronunciatu unu asemene discursu.

La amendoué aceste discursuri, Mari'a Sea a respunsu in limb'a româna, in modulu urmatoru:

„Domnilor representanti ai capitalei și ai districtelor tinuturi ale României.

„Me simtiu ferice vadiendu-me incunguratu de voi intr'acesta di scumpa animei mele. La vedere voastră care veniti sami amintiti diu'a sacre in care amu pusu pentru prim'a óra piciorulu pre pamentulu României, me cuprinde o emotiune pre care inimile vóstre române singure o potu mesură. Marea iubire cu care poporulu, pre totu minutulu, și in totu loculu, mangaie și bucura anim'a mea, o sciu, nu o datorescu faptelor ce n'amu pututu inca implini, suntu iubitu căci iubescu.

„De amu făcutu forte putinu pâna acum, multiamescu ceriului pentru pretiosulu materialu de lucru ce mi-a fostu permisu de a adună. Înaintea finitului întâiului anu alu domnirei mele amu avutu fericirea de a percurge și a visită tòte tinuturile României; cunosc prin mine insumi pasurile, doriți și puterea fia-carei localități.

„Pretulindeni pre lângă nevoie momentane amu găsitu recurse perpetue. Domnilor delegati ai districtelor și domnilor membri ai municipalităției capitalei, primiti sincerile mele multiamiri pentru caldurósele vóstre urâri, și comunică, ve rogu, fratilor vostri cuvintele mele de incredere și de iubire, precum și arârile mele pentru prosperitatea scumpej nóstre tieri, „Sa străesca România!“

Dupa aceea, M. S. a adresatu cuvinte bine vorbite la mai multi din domnii delegati și domnii membri ai consiliului municipal din capitala.

Pe la $5\frac{3}{4}$ óre, I. S. a veni la palatul din București, unde a datu unu prandiu in onorea delegaților districtelor la care au luat parte P. S. S. metropolitulu DD. ministri, consiliul municipalu alu capitalei și căti-va din funcțiunarii superiori civili și militari.

Sér'a, M. S. Domitorulu, însotită numai de unu adjutant, s'a preumblatu pe jesu prin orasul și apoi s'a intorsu la palatul seu dela Cotroceni.

(dupa „Rom.“)

Prin decretu cu dat'a 19 Apr. se promulgă urmatoreea legă:

Pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monetelor naționale.

(Capetu.)

T A B E L A

de transformarea leilor vechi și parale in lei noi și bani.

Lei vechi și parale in lei noi și bani.

Lei noi și bani in lei vechi și parale

	Lei vechi și parale in lei noi și bani.	Lei noi și bani in lei vechi și parale
1000	— 370 37	1000 — 2700
900	— 333 33	900 — 2430
800	— 298 29	800 — 2160
700	— 259 25	700 — 1890
600	— 222 22	600 — 1620
500	— 185 18	500 — 1350
400	— 148 15	400 — 1080
300	— 111 11	300 — 800
200	— 74 7	200 — 154
100	— 37 3	100 — 270
90	— 33 33	90 — 243
80	— 29 63	80 — 216
70	— 25 92	70 — 189
60	— 22 22	60 — 162
50	— 18 52	50 — 135
40	— 14 81	40 — 108
30	— 11 11	30 — 81
20	— 7 41	20 — 54

Lei vechi și parale in lei noi și bani.

10	— 3 70	10	— 27
9	— 3 33	9	— 24
8	— 2 96	8	— 21
7	— 2 59	7	— 18
6	— 2 22	6	— 16
5	— 1 85	5	— 13
4	— 1 48	4	— 10
3	— 1 11	3	— 8
2	— 74	2	— 5
1	— 37	1	— 2
39	— 36	50	— 1
38	— 35	40	— 1
37	— 34	30	— 3
36	— 33	20	— 22
35	— 32	19	— 21
34	— 31	18	— 20
33	— 30	17	— 18
32	— 29	16	— 17
31	— 28	15	— 16
30	— 27	14	— 15
25	— 23	13	— 14
20	— 18	12	— 13
15	— 14	11	— 12
10	— 9	10	— 11
9	— 8	9	— 10
8	— 7	8	— 9
7	— 6	7	— 8
6	— 5	6	— 7
5	— 4	5	— 6
4	— 3	4	— 5
3	— 2	9	— 4
2	— 1	2	— 3
1	— 1	1	— 1

Lei noi și bani in lei vechi și parale.

10	— 24	10	— 12
9	— 21	8	— 24
8	— 18	7	— 36
7	— 16	6	— 8
6	— 13	5	— 20
5	— 10	4	— 32
4	— 8	3	— 4
3	— 5	2	— 16
2	— 2	1	— 28
1	— 1		

turor cliselor societatei române, adeca: religiozitatea, instrucțiunea, educatiunea, proprietatea artis, industria, comerciul, armata imbunătățirea sortei tieranilor; și in fine, naționalitatea și fortificarea romanismului in genere.

Biserica, scola și industria, cari suntu susținute națunei noastre, și sprijinirea clerului, Profesorilor, și industrialiilor, voru fi cele mai viu preocupări ale diuariului „Naționalea“.

Acestu diuariu cotidiandu nu va exprima nici odata opinionea unui singuru redactoru seu a unei clique, ci a națunei întrăga. Pentru aceea, fia-care abonatul va fi redactoru de dreptu alu acestui diuariu, căci numai astfel se va putea arata trebuinta generală și păsurile națunei. Prin urmare, abonatul va tramite articulii sei bioului redactiunii, se va publica, și la finele anului va primi o recompensa proporțională din beneficiul total alu diuariului. *)

Națune, pentru respectul legilor ei, pentru dorințele ei, pentru consolidarea tronului dinastiei ereditarie a familiei ilustre de Hohenzolern, și prin urmare nici odata nu se va cobori pre terimulu partitelor seu alu injuriilor: unuine și fratre și a voru fi devis'a sea.

Acestu diuariu va cuprinde exactu nouătățile diley din intru și din afara, și revistă tuturor diuariilor din țără, pre unu formatu proporționalu totudină cu nr. abonatilor.

Mai adaugem ca tieranii au inceputu a ceti, și au trebuita de o foia publică, spre a o ceti cu cōrnele plăguloi in mâna, că in alte țieri. Pentru acela, parte din materiale acestei diuarii se voru trage pre o alta foia, și li se va dă de dōne ori pe septembăna, pre unu pretin cătu va cost'a tipariul!

Dupa cum se vede, scopulu diuariului acestui a e numai binele publicu și lumina tieranilor.

Redactorii inscriși pâna acum suntu clerici, Profesori și alti berbati luminati.

Domnii abonati ce voru bine voi a se numeră intre redactori voru nota acela la subscrisie, spre sciști a bioului diuariului.

Condițiile de abonare. Prețul abonamentului e de 24 sf. pe anu, pentru 280 de numere! adeca pre fia-care di va apărea unu număr, afara de serbatori. Candu numerul abonatilor va fi destul, va apărea primul număr alu foiei, și atunci se va tramite și prețul abonamentei pe trei luni numai, spre a se vedea cvalitatea materiei și esactitatea spedărei.

Asă dăra, in vederea cvalitatii diuariului, și in considerația esfintății prețului, sperăm ca numărul DD. abonanți va fi satisfătoriu, scopului acestui diuariu.

* * Demintirea datu dlu Jude din Alba I. Todea la cele impartasite despre densul de „Hr. Ztg.“ și in făoaică tocmai numita.

*) Pentru acela se va elabora unu regulamentu ad-hoc și se va dă fia-cărui din DD. abonati.

Că organu alu națunei, elu va lucra pentru

Vacantia.

Locuri vacante de profesori.

Amesuratul inaltului emis alu reg Guberniu transilvanu dto 14 Martiu a. c. nr. 4963 se scrie prin acesta concursu pentru trei catedre de filologie clasică dela Gimnasiul de stat c. r. catolic din Sabiu (cu limb'a de propunere germană) de evenite vacante (împreuna intielegendu-se și aceea, pentru carea s'a deschis concursu in urmă in. emis dto 31 Iuliu 1866 nr. 16,763, publicat in 8 Augustu a. tr.), fără de eschiderea unei obligări la instrucție subordinară in specialitatea limbei germane seu a matematicii, cu considerarea cererilor asternute dejă pentru catedra cea in urma numita, cu unu salar anual de 945 fl. v. a. pre lângă pretensiunea de adaus diecenale de 105 fl. v. a. dupa fia-care dicece ani de servitii spre deplin'a multiamire.

Petitorii, petitionile loru indreptate către in. Guberniu transilvanu, provedute cu atestatul de boala și testimonii de studie și prescrisul testomaniu de esamene despre ajuns'a facultate docentiale, cu unu atestatul despre aplicatiunea de pâna aci, cu unu documentu despre cunoștința limbilor tiei (ungara, română), au că pre calea autorităților loru superioare sa le asterna la Direcția c. r. Gimnasiu de stat din Sabiu celu multu pâna în seie septembăni.

Sabiu 28 Aprilie 1867.

Nr. 19—2

* * Diuariu nou. In România a apărut unu diuariu nou „Naționalea“ fundat de T. Pascalu redactorele „Flitorul României“ (in brosuri). Pentru cunoștința publicului estragemu următoarele din prospectul preliminaru:

Diuariul „Naționalea română“ ia ingagiamentul solemn a arată și a sprința trebuintele tu-